

מסכת

אבות דרבי נתן

ומסביב לה יתנו שני באורים - אהובים ופזורים
אמרתם צדופה, מגופה בשלש עשרה נפה, כסולת יפה

ושמם

שני אליהו בן אברהם

נזכר איכוסס ומכוסס

שני אליהו, נציג בכל מקום נוסחה הנ"ל התרשה, ומבואר שם על מה דאב עשה כמות
שכל הגהתו שפורשה, להראות מעמו ונימוקי כהלכתו וכחוקו.

בן אברהם הוא יותר לכתרים, כל השאמים, ויביע אומר ודברים, להעמיד על סבונה
בכמה מקומות הנוסחה הישנה, להראות כי גם היא נכונה, כדת מהוקנה
ולפעמים לפרש גם נוסחת הנ"ל בארובה עפ"י הצעות וראיות ברורות, כשטלה מתורות
ולמען בינה כי אמרהו אמרת מדורות, מדוב ומשו יקרות —

וכל יתר פרטי המעטה יתכללו בהקדמת הספר, בלמודי מעד

כל אלה יצאו מאתי

אליהו בהרב המנוח מוה' אברהם ז"ל מרעליאמיץ

נדפס בהוצאות סתמבר

בווילנא והוראדנא

ע"י המדפיסים ה"ה ס"ז מנחם מן בני ברך ז"ל : וז"ה ס"ז שמחה זימל בני מנחם נחום ז"ל

שנת תקצ"ג לפ"ק

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח

www.daat.ac.il

הסכמות הרבנים המפורסמים גאוני זמנינו פארי הדור עמודי ויטורי עולם

דגה רחמי רבים וכן שלמים ישרוק
ויגידון מפלגת שכל וההלוח
הספר הגל אשר נקרא בשם בן אברהם
והמה דברים נכוחים, גם שיש
ראו כמה דברים אשר הם רחמים
להלכותם על מכתב הדפוס, לאחת
כשילא לאור הדפוס או לקבל כלל
הספר הלא לכתף שלא והלילה להשיג
נצל ולהשפיע יתעם וכו' ה"ל הכותב
לכבוד התורה היום יוס' ב' ירד לייש
תקליט'ל סה ק"ק מיר

הק' דוד ברה"ה מוה' צ"ה וללה"ה
הנהגה פה ק"ק מיר

למחור של סוף דפוסו של הגוף האל
בכונתו מה שהיה מוכרם ליה ופס שהוקפה לו על ג' וכדוה מקומות יום ומלא
ליהן חקום של קיום ג' כדברים קרובין מרחין להקבל ע"פ דברי אנדוח
מחלמוד ומדריש ונדון ההכס הנ"ל למדוסי אדרס' אחד' עם פירושו הנ"ל
ידי חכון שמו אחרי אשר עברתי לפיין בהשקפה וראוי שגור חלנה יחל טר'
ובחיבור מסיג נבול על כל איש ישראל שיודע להדסים בלא רשות המחבר, בכ"ל
הטפס ותוחס לכבוד התורה ולמדו', יום ג' כ"ו אלול שנת (תשס"ג) ב"א
אל"כו) ל"ק פה ק"ק מאוהרדאק

אשא מיני אל ההרים חלו חזק'ג
ואתרו"ל מאן דכתי למחוי
חסידיה יקיים מלי לחכות אשר מס' ו
מלאה מוסר ודרך ישר, ואולם מדרש
סידורו מס' אשר שירשור, ומלא כה
כמה מלין דמסורין כוונתו ונבד עמד
בגוף ההסיד רשכ"ה וללה"ה שוילנא
דפשה כמה הגהות בכל דף ודף ככדי
לגלות טונת מה"ו והרכ' נדין לחקור
על כונת הגוף הנ"ל ולשמוד של סוף
דפשו לח אשר הוכרח לזה, שהה
המפורר ההכס המוסלנ המפורסם
לתורה וי"ל כבוד שמו כמה' אל"ה לפרס
להיות גלי מסכת אדר"ג הנ"ל ותקיים
כו דרשה וו שחיד אליהו לדורשה ואף
גם שנתן אל לנו לחקר של מלא דבר

אריה לוי קאצינעלין בריין
פה ק"ק בריסק יצ"ו

מהמחודד המרכה ולחסיג נבול חנלי
רשות המחבר יקום בארור כו' והמכרס ימכרן לפולם שכולו סוב וארון, כ"ל
המדבר לכבוד אכסניה של מורה, יום ה' סוב כסליו (תשס"ג) ל"ק
סה ק"ק וילנא

עין כי ד' ה' ט' ח' א' ח' ח' ח' ח'
ולפרס נוסחת הגוף שוילנא על
מבולו וזכרו עם פירוש וביאור נחמד
מאד של כלל מס' אדר"ג. ע"כ מהראוי
לכל משכיל לקבל הספר הנ"ל ולהחיק
ידי שושי המנהיג הדפוס הספר הנ"ל
שהוא מראה לעינים של כל עם שילוס
פירושי הגוף הנ"ל וביאור הפס' כ"ל
אז"ה חקבל הספר הלא לעמי ונתתי
אז"ג ככל החתומים ולמס' נבול מכלי
רשות המחבר יקום בארור, והתסיסו
להמחבר ג' יחברך מסל השמים וכו'
הכ"ד דו"ש ככ"ו לעוכה, היום יוס' ה'
ו"ך מנחם חב תקל"ס פק"ק בריסק

אברהם אבלי בלאאס"ו תרב הג' מוה' אברהם שלמה ז"ל

הרב' נימן שמה נלבי' אחרי רחמי
מפנה אליהו הוא היה ידידי
פתולג אחימי כבוד מוה' אליהו נ"י בן
המנוח המוסלג כח"י מוה' אברהם
אשר חזק אלי שהיה מוה"ר מבני עליה
ויהן שנים אליהו אח מתניו ועשה פירוש
של אדר"ג לפרס ולשגט הקמסים כאשר
בהשקפה שלם פנחלי הדור ועמד
לדפוס כיון, הלילה להשיג נבול מכלי
רשות המחבר ולהשפיע יונעם ט' הכ"ד
כנפ"ס יום ה' סוב סיון תקל"ב מיתסק
ישראל במוה' חיים
היילפרין מ"ן דפה

בבר קדשה רננן גדולי הדור
בשכחה דהא ספרא ביאור
מחמד על אדר"ג אשר ילח משי לים
חמודות המפורסם ביהודה וישראל
גדול שמו הרב המחבר כי ביושפי
ומכירי קמטינא אשר ניכר לי חיו כמה
גדולי הדור אשר יפארו אח פאר
המחברת הנ"ל לואח הכני נספל לעושי
תורה להגדיל החורה ולהחדירה א"ס
ע"כ כשינא הרב המחבר משפיהו
בסוב לפופל אקה ספר אחד במחור
הקלוב ולראיה כח"י פ"ס יום יום
ד' ירד שנט שוח הקל"ג לס"ק
סה ק"ק סיילפוזין

הק' אליקום געציל סאיר בהרב
הג' מוה' יצחק וללה"ה חפק"ה

לכ"ש לבי רוח ששן אשר וט פיניו
כדור סוה לבאר כל המדרש
במס' אדר"ג אשר פד סנה היה מסוס
ונשלו מספח השיבושים אשר השחרנו
כו ולישנא קלילא דנקיט פתה הרטיב
המבאר לנו פ"ס הנהגות הנר"ה ז"ל אשר
הסיד מנכוחם וסיה לבאר, וההכס
המוסלנ וי"א מו' אל"ה ג' מאוהרדאק
הרהיב הביאור כו והחמקה על שרשיה
לאמיתה של תורה רב כוב עשה לביח
ישראל לכן מהרתי לכל סתרי התורה
מב"י לסייסו להמחבר הג"ג להוילא
לאור הדפוס וההחמקים כו יחאורו
בברכה שמים מעל והז' להשיג נבול
גם שלי לקבל ספר אחד בל"ג כמיסח
הסרך אשר יס"ח המחבר נ"י, כ"ד
המדבר לכבוד התורה ולמדו' יום ג'
ד' חב תקל"ג לס"ק

גם אחי חיים לקבל ספר אחד בל"ג
פתחה שראיתי שהספר הנ"ל הוא
קלנרין לעינים להתשחוקקים וחלשים
לדבר הגדה כי מסר אדר"ג היום בד
פחה כחון הסמוס כלן חבן ומה
הנס שהיו כמה טפסאות והמבגר סקל
המס"לה וגם פשה ביאור הטיב לאחת
פיראוי לכל יוח שמים לקנות בספר
ולסייס להוילא לאור החיבור הנ"ל,
ולראיה כח"י פ"ס יום ג' כ"ז אלול
תקל"ג לס"ק סה פינסק

יוסף בא"א מוה' בנימין
זל"ה מ"ן דפה

אדר"ג אלא הספר כ"ל מהדפוס
שלי לקבל בל"ג כס"ג כ"ד ה'
הצוכה סף כי למרדתי משש אשר עמי
שפסתי אחרי רוחי שכל גדולי מדינתנו
נתנו פידיהן על הביאור הלא וינדיקוהו
כי כו כלול (מכלל חכמ"ת רוכ"ל) לס"ק,
סה חאלקוויסק

הק' בנימין בהרב סוהר"ק ז"ל

אשר לבי רוח ששן אשר וט פיניו
כדור סוה לבאר כל המדרש
במס' אדר"ג אשר פד סנה היה מסוס
ונשלו מספח השיבושים אשר השחרנו
כו ולישנא קלילא דנקיט פתה הרטיב
המבאר לנו פ"ס הנהגות הנר"ה ז"ל אשר
הסיד מנכוחם וסיה לבאר, וההכס
המוסלנ וי"א מו' אל"ה ג' מאוהרדאק
הרהיב הביאור כו והחמקה על שרשיה
לאמיתה של תורה רב כוב עשה לביח
ישראל לכן מהרתי לכל סתרי התורה
מב"י לסייסו להמחבר הג"ג להוילא
לאור הדפוס וההחמקים כו יחאורו
בברכה שמים מעל והז' להשיג נבול
גם שלי לקבל ספר אחד בל"ג כמיסח
הסרך אשר יס"ח המחבר נ"י, כ"ד
המדבר לכבוד התורה ולמדו' יום ג'
ד' חב תקל"ג לס"ק

כסד להר הרבני המוסלג י"א הייס
המפורסם לשכח וכו' מוה' אל"ה נ"י

כחיכת יד ספרו על אדר"ג המכונה
בשם בן אברהם אשני אליהו ראיתי
והמה דברים נכוחים ותחמקלים
על הלכ לואח העני לקבלו בל"ג א"ה
כשינבו ה' להוילא לאור הדפוס ויקבל
ברכה מאד"הם ומגלי ידידו

יוסף בר' סאיר מ"ן וראב"ד
דפה ק"ק סלוצק

אשר לבי רוח ששן אשר וט פיניו
כדור סוה לבאר כל המדרש
במס' אדר"ג אשר פד סנה היה מסוס
ונשלו מספח השיבושים אשר השחרנו
כו ולישנא קלילא דנקיט פתה הרטיב
המבאר לנו פ"ס הנהגות הנר"ה ז"ל אשר
הסיד מנכוחם וסיה לבאר, וההכס
המוסלנ וי"א מו' אל"ה ג' מאוהרדאק
הרהיב הביאור כו והחמקה על שרשיה
לאמיתה של תורה רב כוב עשה לביח
ישראל לכן מהרתי לכל סתרי התורה
מב"י לסייסו להמחבר הג"ג להוילא
לאור הדפוס וההחמקים כו יחאורו
בברכה שמים מעל והז' להשיג נבול
גם שלי לקבל ספר אחד בל"ג כמיסח
הסרך אשר יס"ח המחבר נ"י, כ"ד
המדבר לכבוד התורה ולמדו' יום ג'
ד' חב תקל"ג לס"ק

הק' בנימין בהרב סוהר"ק ז"ל

אשר לבי רוח ששן אשר וט פיניו
כדור סוה לבאר כל המדרש
במס' אדר"ג אשר פד סנה היה מסוס
ונשלו מספח השיבושים אשר השחרנו
כו ולישנא קלילא דנקיט פתה הרטיב
המבאר לנו פ"ס הנהגות הנר"ה ז"ל אשר
הסיד מנכוחם וסיה לבאר, וההכס
המוסלנ וי"א מו' אל"ה ג' מאוהרדאק
הרהיב הביאור כו והחמקה על שרשיה
לאמיתה של תורה רב כוב עשה לביח
ישראל לכן מהרתי לכל סתרי התורה
מב"י לסייסו להמחבר הג"ג להוילא
לאור הדפוס וההחמקים כו יחאורו
בברכה שמים מעל והז' להשיג נבול
גם שלי לקבל ספר אחד בל"ג כמיסח
הסרך אשר יס"ח המחבר נ"י, כ"ד
המדבר לכבוד התורה ולמדו' יום ג'
ד' חב תקל"ג לס"ק

לכ"ש לבי רוח ששן אשר וט פיניו
כדור סוה לבאר כל המדרש
במס' אדר"ג אשר פד סנה היה מסוס
ונשלו מספח השיבושים אשר השחרנו
כו ולישנא קלילא דנקיט פתה הרטיב
המבאר לנו פ"ס הנהגות הנר"ה ז"ל אשר
הסיד מנכוחם וסיה לבאר, וההכס
המוסלנ וי"א מו' אל"ה ג' מאוהרדאק
הרהיב הביאור כו והחמקה על שרשיה
לאמיתה של תורה רב כוב עשה לביח
ישראל לכן מהרתי לכל סתרי התורה
מב"י לסייסו להמחבר הג"ג להוילא
לאור הדפוס וההחמקים כו יחאורו
בברכה שמים מעל והז' להשיג נבול
גם שלי לקבל ספר אחד בל"ג כמיסח
הסרך אשר יס"ח המחבר נ"י, כ"ד
המדבר לכבוד התורה ולמדו' יום ג'
ד' חב תקל"ג לס"ק

הק' בנימין בהרב סוהר"ק ז"ל

אשר לבי רוח ששן אשר וט פיניו
כדור סוה לבאר כל המדרש
במס' אדר"ג אשר פד סנה היה מסוס
ונשלו מספח השיבושים אשר השחרנו
כו ולישנא קלילא דנקיט פתה הרטיב
המבאר לנו פ"ס הנהגות הנר"ה ז"ל אשר
הסיד מנכוחם וסיה לבאר, וההכס
המוסלנ וי"א מו' אל"ה ג' מאוהרדאק
הרהיב הביאור כו והחמקה על שרשיה
לאמיתה של תורה רב כוב עשה לביח
ישראל לכן מהרתי לכל סתרי התורה
מב"י לסייסו להמחבר הג"ג להוילא
לאור הדפוס וההחמקים כו יחאורו
בברכה שמים מעל והז' להשיג נבול
גם שלי לקבל ספר אחד בל"ג כמיסח
הסרך אשר יס"ח המחבר נ"י, כ"ד
המדבר לכבוד התורה ולמדו' יום ג'
ד' חב תקל"ג לס"ק

הק' בנימין בהרב סוהר"ק ז"ל

אשר לבי רוח ששן אשר וט פיניו
כדור סוה לבאר כל המדרש
במס' אדר"ג אשר פד סנה היה מסוס
ונשלו מספח השיבושים אשר השחרנו
כו ולישנא קלילא דנקיט פתה הרטיב
המבאר לנו פ"ס הנהגות הנר"ה ז"ל אשר
הסיד מנכוחם וסיה לבאר, וההכס
המוסלנ וי"א מו' אל"ה ג' מאוהרדאק
הרהיב הביאור כו והחמקה על שרשיה
לאמיתה של תורה רב כוב עשה לביח
ישראל לכן מהרתי לכל סתרי התורה
מב"י לסייסו להמחבר הג"ג להוילא
לאור הדפוס וההחמקים כו יחאורו
בברכה שמים מעל והז' להשיג נבול
גם שלי לקבל ספר אחד בל"ג כמיסח
הסרך אשר יס"ח המחבר נ"י, כ"ד
המדבר לכבוד התורה ולמדו' יום ג'
ד' חב תקל"ג לס"ק

הק' בנימין בהרב סוהר"ק ז"ל

אשר לבי רוח ששן אשר וט פיניו
כדור סוה לבאר כל המדרש
במס' אדר"ג אשר פד סנה היה מסוס
ונשלו מספח השיבושים אשר השחרנו
כו ולישנא קלילא דנקיט פתה הרטיב
המבאר לנו פ"ס הנהגות הנר"ה ז"ל אשר
הסיד מנכוחם וסיה לבאר, וההכס
המוסלנ וי"א מו' אל"ה ג' מאוהרדאק
הרהיב הביאור כו והחמקה על שרשיה
לאמיתה של תורה רב כוב עשה לביח
ישראל לכן מהרתי לכל סתרי התורה
מב"י לסייסו להמחבר הג"ג להוילא
לאור הדפוס וההחמקים כו יחאורו
בברכה שמים מעל והז' להשיג נבול
גם שלי לקבל ספר אחד בל"ג כמיסח
הסרך אשר יס"ח המחבר נ"י, כ"ד
המדבר לכבוד התורה ולמדו' יום ג'
ד' חב תקל"ג לס"ק

הק' בנימין בהרב סוהר"ק ז"ל

אשר לבי רוח ששן אשר וט פיניו
כדור סוה לבאר כל המדרש
במס' אדר"ג אשר פד סנה היה מסוס
ונשלו מספח השיבושים אשר השחרנו
כו ולישנא קלילא דנקיט פתה הרטיב
המבאר לנו פ"ס הנהגות הנר"ה ז"ל אשר
הסיד מנכוחם וסיה לבאר, וההכס
המוסלנ וי"א מו' אל"ה ג' מאוהרדאק
הרהיב הביאור כו והחמקה על שרשיה
לאמיתה של תורה רב כוב עשה לביח
ישראל לכן מהרתי לכל סתרי התורה
מב"י לסייסו להמחבר הג"ג להוילא
לאור הדפוס וההחמקים כו יחאורו
בברכה שמים מעל והז' להשיג נבול
גם שלי לקבל ספר אחד בל"ג כמיסח
הסרך אשר יס"ח המחבר נ"י, כ"ד
המדבר לכבוד התורה ולמדו' יום ג'
ד' חב תקל"ג לס"ק

הק' בנימין בהרב סוהר"ק ז"ל

אשר לבי רוח ששן אשר וט פיניו
כדור סוה לבאר כל המדרש
במס' אדר"ג אשר פד סנה היה מסוס
ונשלו מספח השיבושים אשר השחרנו
כו ולישנא קלילא דנקיט פתה הרטיב
המבאר לנו פ"ס הנהגות הנר"ה ז"ל אשר
הסיד מנכוחם וסיה לבאר, וההכס
המוסלנ וי"א מו' אל"ה ג' מאוהרדאק
הרהיב הביאור כו והחמקה על שרשיה
לאמיתה של תורה רב כוב עשה לביח
ישראל לכן מהרתי לכל סתרי התורה
מב"י לסייסו להמחבר הג"ג להוילא
לאור הדפוס וההחמקים כו יחאורו
בברכה שמים מעל והז' להשיג נבול
גם שלי לקבל ספר אחד בל"ג כמיסח
הסרך אשר יס"ח המחבר נ"י, כ"ד
המדבר לכבוד התורה ולמדו' יום ג'
ד' חב תקל"ג לס"ק

אשר לבי רוח ששן אשר וט פיניו
כדור סוה לבאר כל המדרש
במס' אדר"ג אשר פד סנה היה מסוס
ונשלו מספח השיבושים אשר השחרנו
כו ולישנא קלילא דנקיט פתה הרטיב
המבאר לנו פ"ס הנהגות הנר"ה ז"ל אשר
הסיד מנכוחם וסיה לבאר, וההכס
המוסלנ וי"א מו' אל"ה ג' מאוהרדאק
הרהיב הביאור כו והחמקה על שרשיה
לאמיתה של תורה רב כוב עשה לביח
ישראל לכן מהרתי לכל סתרי התורה
מב"י לסייסו להמחבר הג"ג להוילא
לאור הדפוס וההחמקים כו יחאורו
בברכה שמים מעל והז' להשיג נבול
גם שלי לקבל ספר אחד בל"ג כמיסח
הסרך אשר יס"ח המחבר נ"י, כ"ד
המדבר לכבוד התורה ולמדו' יום ג'
ד' חב תקל"ג לס"ק

הק' בנימין בהרב סוהר"ק ז"ל

אשר לבי רוח ששן אשר וט פיניו
כדור סוה לבאר כל המדרש
במס' אדר"ג אשר פד סנה היה מסוס
ונשלו מספח השיבושים אשר השחרנו
כו ולישנא קלילא דנקיט פתה הרטיב
המבאר לנו פ"ס הנהגות הנר"ה ז"ל אשר
הסיד מנכוחם וסיה לבאר, וההכס
המוסלנ וי"א מו' אל"ה ג' מאוהרדאק
הרהיב הביאור כו והחמקה על שרשיה
לאמיתה של תורה רב כוב עשה לביח
ישראל לכן מהרתי לכל סתרי התורה
מב"י לסייסו להמחבר הג"ג להוילא
לאור הדפוס וההחמקים כו יחאורו
בברכה שמים מעל והז' להשיג נבול
גם שלי לקבל ספר אחד בל"ג כמיסח
הסרך אשר יס"ח המחבר נ"י, כ"ד
המדבר לכבוד התורה ולמדו' יום ג'
ד' חב תקל"ג לס"ק

הק' בנימין בהרב סוהר"ק ז"ל

אשר לבי רוח ששן אשר וט פיניו
כדור סוה לבאר כל המדרש
במס' אדר"ג אשר פד סנה היה מסוס
ונשלו מספח השיבושים אשר השחרנו
כו ולישנא קלילא דנקיט פתה הרטיב
המבאר לנו פ"ס הנהגות הנר"ה ז"ל אשר
הסיד מנכוחם וסיה לבאר, וההכס
המוסלנ וי"א מו' אל"ה ג' מאוהרדאק
הרהיב הביאור כו והחמקה על שרשיה
לאמיתה של תורה רב כוב עשה לביח
ישראל לכן מהרתי לכל סתרי התורה
מב"י לסייסו להמחבר הג"ג להוילא
לאור הדפוס וההחמקים כו יחאורו
בברכה שמים מעל והז' להשיג נבול
גם שלי לקבל ספר אחד בל"ג כמיסח
הסרך אשר יס"ח המחבר נ"י, כ"ד
המדבר לכבוד התורה ולמדו' יום ג'
ד' חב תקל"ג לס"ק

הק' בנימין בהרב סוהר"ק ז"ל

אשר לבי רוח ששן אשר וט פיניו
כדור סוה לבאר כל המדרש
במס' אדר"ג אשר פד סנה היה מסוס
ונשלו מספח השיבושים אשר השחרנו
כו ולישנא קלילא דנקיט פתה הרטיב
המבאר לנו פ"ס הנהגות הנר"ה ז"ל אשר
הסיד מנכוחם וסיה לבאר, וההכס
המוסלנ וי"א מו' אל"ה ג' מאוהרדאק
הרהיב הביאור כו והחמקה על שרשיה
לאמיתה של תורה רב כוב עשה לביח
ישראל לכן מהרתי לכל סתרי התורה
מב"י לסייסו להמחבר הג"ג להוילא
לאור הדפוס וההחמקים כו יחאורו
בברכה שמים מעל והז' להשיג נבול
גם שלי לקבל ספר אחד בל"ג כמיסח
הסרך אשר יס"ח המחבר נ"י, כ"ד
המדבר לכבוד התורה ולמדו' יום ג'
ד' חב תקל"ג לס"ק

ראיה ראיה ראיה גס לאי שהספר הנכבד אשר נחננו עדיין רבים מיהיו סגולה רבנים נאונים ומסורתיים וכולם הללו את הכשר הנל כרב חיילת פ"ב גם אי מן החומרים והקבל פ"ב כל"י לקבל ג"כ הספר הלל כשיעור לאור משכנע הדומה דברי המדבר להבנת התורה יום ה' יד נסלו מק"ג לפ"ק פה קרימלן

הק' יוסף בהרב המאוריג הסמוח מוה"ר אב"ד פה הג"ל חונה פה הג"ל

הדרך חסם לאו אשר פעל וטעה כבוד אלמור הבחן האמיני מוהר"ל מוילנא אשר כס דרך סגולה ע"י הנסוחי כמ"ל דר"ר ופתה קס ונתפזר אחד ממבתי דורתי אשר נילא בתוספת מרובה ונילס כל סתום ונפלא הנמלחי בהגות הנר"ל על מנוט וגם עשה פירוש מספיק על כלל המסכת אשר כל הונה בה יסמה זינלי-מהראוי להיות בתומכי ועוזרי יד המחבר לקבל כל אחד פה ה' אי"ה כשינומר ככו עוב בכסף מלא גם אנכי קבלתי עלי כל"ג לקבל אי"ה אחו בכסף מלא - זלראי כחחי עה"ח אור ליום ג' עוב אז חדש ימינו כקדם לפ"ק פה קרי סעמיילטק

ראיתי חלקים ישלים מן הארץ הרשע שפתוחיהם כעט - ספר ישידון זינדון עילת תהילת הספר פ"י על דר"ר אשר עד הנה היה כדברי הספר החסום לזאת הנהי נסול לזכר מנה ליקה ספר אחד כשילא חבית הדשם כהריח יום ה' כ"ח כסלו תקל"ג סק"ק פה סמוחזילט

זאב וואלף בלא"א מוה"ר יעקב מ"מ ומ"ן פה הג"ל

הק' משה בהרב המנוח המפורסם מוהר"ם נחום זצללה ניצבורג אב"ד פה הג"ל

הרב מ' מרדכי כמ"ז מבראנסק
הרב מ' נתנאל דוד כמהר"ל מוויסליץ
הרב מ' עקיבא יהושע אלטשולער מבראליסק
הרב מ' פייסיל כההירא מסלאנים
הרב מ' שמואל כמ' נחמן מראשי
הרב מ' שבתי כמ' לבי הירש מאוראדנא
הרב מ' טילאר זלמן כמ' שבתי מהאריהסון
הרב מ' שאול הלוי מקארליק
הרב מ' שלום נהגאן מ' יהושע מלאייסין
הרב מ' שמואל הכיגדור כמהר"ל אח"ג דהוראדני
הרב מ' שלמה כהרב מ' דוד ניגנענד מלאריסין
הרב מ' שלמה להרן זעליג מיעלזאוקין
הרב מ' שלמה זלמן כמ' אברהם ראב"ד דקאנרין
הרב מ' שמואל מנחם כהנא מטרעשטינע

הרב מ' יעקב מאיר בהרב מ' חיים מקארלין
הרב מ' יהודה ליב מדוכנא רבתי כזילסק
הרב מ' יצחק כז' לבי ממערין
הרב מ' יואל כמ' יהושע הנשיל מיאשינאוקו
הרב מ' יצחק אייזיק כמ' ישראל הכהן מסינסק
הרב מ' ישראל כמ' משה מדאריססון
הרב מ' יוסף כהרב מ' הלל מברעזש
הרב מ' יוסף כמ' אהרן מואלודק
הרב מ' יוסף כמ' אברהם מברעזש
הרב מ' מאיר הלוי איש הורוץ מוויסליץ
הרב מ' משה לבי כמהר"ל מאשניסליט
הרב מ' מאיר כמהר"ל עפשטיין מהוראדני
הרב מ' משה יהושע כמ' שמעון מלאחזר
הרב מ' מענדיל כמ' יעקב מקאוסנין

הרב מ' אברהם כמ' יוסף משעלין
הרב מ' אברהם כמ' יוסף הכהן מסאקאלקין
הרב מ' אברהם כהנא מאשמינא
הרב מ' אליעזר לנדא מהוראדנא
הרב מ' אברהם דוכער טהמיד מ' יחזקאל מקאוסנין
הרב מ' אהרן כמ' יחזקאל ממאלס
הרב מ' אלי כמהר"ל מ"ן מוויסליץ
הרב מ' אהרן כמ' אהרן ממילאנין
הרב מ' ברוך מרדכי אייגנס מבראליסן
הרב מ' ברימן כמ' שבתי אב"ד דאשעלסק
הרב מ' חיים כמ' משה מאלום מסגלן
הרב מ' הטך הסך כמ' העטיל מכריססוין
הרב מ' יצחק כמ' אהרן מקארליק
הרב מ' יהושע העטיל אשכנזי מהוראדנא
הרב מ' יצחק הכיגדור כמ"ס מסלאנים

גם כאלה הרבנים וכו' יש כמה הסכמות אך מפני שקצור הגייר מהכיל הצנתי רק החתימות

הקדמת המחבר לכבוד הספר מלים ידברי וחילים יגבר

יתברך המאזיל אישתבתה הטרורא יהאאר קיוצר ייתרומם העישה, על תורהו הקדושה, שהורה היא וגם פרושה, וכתב וברה, מסז יקרה, אשר נתן לנו ע"י משה נאמן ביתו, הורה שבכתב ושבע"ס לשמור מצותו, ואחרי משה קמו חכמי תרשים, מהורים וקדושים, וסדרו לנו ההלסור והמדרשים, ובהיק המסכתות קמנה נמצאת גם אבות דר"נ יקר הערך, אשר תורה לנו הדרך, דרך הקדיש יקרא לה, כי מאד נעלה, לשם ולתהלה, הלמדנו איד להתנהג עם אלהים ואנשים, ועם נערים וישישים, שפתוהיה תסופנה נופת אמרים, כלם אהובים בלם כרורים, לברר וללכך דרכי המדות והמסורים, באצרי נבוהות, ובראיות מוכיחות, משני התורות המה לקוחות, והנה עד עתה היה האדר"ג כספר החתום בכל דבריו, סהומים ותהומים אמריו, נלאו רבים לבוא עד הכוונה, ולהבין תורתו, כי אין עליו פירוש, בשום שכל ומפורש, יען שאין הכל ממשמשין בו, וע"כ רבו גם שבושים רבים בקרבן, ואם יש איזה באורים עליו גם הם לא הועילו, כי רק במעומא דמעומי בארו לכן כהרבה מקוסות אנשי העולם לא יבינו ולא ישיבילו, ולעלות אל גובת דרי אמריו לא יעפילו, והנה רבים אוסרים מי יהדר האדר"ג ויפאר, כל דבר ודבר לבאר, למען יגלה לנו אור בהיר, כרקיע לוותר, וכעשם השמים לטויר, לכן מסבות האלו והאמצעי, ופרין פרצתי, לבאר כל דבר דובר על מכוננו, איש איש לפי ענינו, ואם כי לא נאה לי להתהלל א"ע במעלות חברי וכסאה"ח יהללך גר כו', ככל וזה אקוה כי ימצאו דברי חן בעיני אלהים ואישים, כאשר כבר נתהלל כפי הח זקנים וישישים, אשר ראודו, וכשערי הללונו כאשר החוינה עיניכם, בהסכמות הנצבות פה לפניכם :

והנה כבר נרפס מס' אדר"ג כרפוס דשקלאוו הפנים סתוקן עפ"י הנהות הגר"א זצ"ל, ונוסחא הישנה נרפס שס כצד על הגליון, ושבואר שם בהקדמה, שהרב המפורסם הצדיק מ' סערי זצ"ל הלמדנו של הגר"א הוא כתב כל הנהות האלו והעתיקים סגליון הש"ס של הגר"א, והנה אנכי כאשר שמתי עיני ולבי לעבוד בין בתרי הנהותיו והאלה, ראיתי כי בהרבה מקומות עושה פלא, רבו משכן אמריו, ומחוקים מרוב כל דבריו, אך לעומת זה במקומות רבים נפלאתי, ולא נבוהתי, המה אני ולא אדע אם הנהות שנאזה מקוסות יצאו מפי הגר"א רבינו, כי ראיתי שאין כל חדש בזה ללמדנו, שנס הנוסחא הישנה, היא ברורה והגונה, בתלכה סתוקנה, ואינה צריכה למשען ומשענה, ואם באמת הרב הצדיק ר"ס זצ"ל, היה ה"ח גדול ומפורסם ואוקי נברא אחזקתיה דחוקה לחבר כו', ככל וזה יוכל להיות שמרוב מדהותו, כיראה ה' ודוכו תורהו, והרבה ענינים, העמוסים עליו כל הימים, אולי לא היה לו סועד פנוי וזמן מורה להבנים את עצמו בעובי הקורה לדיוק כל דבר ודבר בזה המסכתא, ברחבא דפומבדיתא, ולכן קרן לפעמי' איזה דברים אשר לא כרה בכמה הנהות, ואף כי אין להפלא ע"ז בפליאה, כי מבע האדם עלול הוא אל השניאה, ושלשה עדים אעידה לי שלא נתחוררו הנהות הרב ר"ס זצ"ל, ויש ספק אם כלמו מבין הנאון יצאו, כי אולי איזה מהם רק על שמו נקראו, ומפיו לא נבעו :

א אשר שמעתי מהדיוק הסופר הישיש י"ד ס"ז משה נ"י מקאוונע, שהיה ג"כ תלמיד הגר"א זצ"ל, שעל גליון הש"ס מתגר"א לא היו כתובים כל ההנהות, אבל ר"ס הג"ל הראה לפני הג"ל כל ההנהות כפי שנתרפסו עתה כתובים בפנקס בפ"ע בכ"י ר"ס אך פעומי דמעומי היו כתובים על גליון הש"ס מהגר"א בכ"י הנאון כמ"ס :

ב עוד רא' ברורה, ראה, בשלהי מס' הללו כפרק ס"א המצא שחשבו שמה ג' דברים גכלי וכוכית אינו בולע ואינו פולס ומראה כל מה שכתובו במקום חס חס במקום צונן צונן, ונרפס נוסחא הגר"א בזה אינו בולע ומדאה כו' ונמחק היכת ואינו פולס, ולכאורה הוא נכון כאר דמבין שאינו בולע כמילא שאין לו מה לפלוש ולא שיין הו לופר ואינו פולס, אך ע' כש"ע א"ח עם באיר הגר"א כס' הג"א סע"כ"ו כבאורי הגאון ס"ק פ"ב ר"ה כלי זכויות כו' וז"ל ולכן אפי' נשתמש בחסין א"צ הכשר כמ"ס בלב שם ובהדיא תניא כאדר"ג סוק ס"א כ"ח בולע

הקדמה

בולע ואינו פולט כלי וכו' וכו' וכו' בולע ואינו פולט כו', במקום חס חס במקום צונן צונן ע"ש, עור שם בכאורי הגאון ס"ק ע"ח ויש מחמירין ח"ל משום דהנה ככ"ח הואיל והחלת כרייתן מן התול ככ"ש פ"ק רשבת כו' וכן תניא בהדיא באדר"ג שאינו פולט ככ"ח, ומ"ש שם שאינו בולע היינו כמו כלי חרס הרישא שכולע אף בצונן וכי' ואפילו אף סבניסן לקיום ככ"ש בעכומ"ז ל"ג ב' ב' כפי כו' וראי' מזה שאמרו ואינו פולט ומ"ש מלב שם דשיעא לא קיימא במסקנא ע"ש, הרי לך ברור שהג"ר אינו מחזק הג"י דפה, ומבאר בהקדמה א"ח הג"ל שהבאר על הש"ע הוא כ"י הגאון בעצמו (ומהגאון מה' א' אבלי ג"י מחילנא שמעה, שיש לפרש הבי כלי וכו' אינו בולע, תם כ"ח שצ"פן סבניסן וכו' שוב אינו פולט מהסת צפו הזכוכית שבהוכה וכמבאר בש"ע והו"פ' של ואינו פולט ע"כ), וכן במק"ל ל"ג מאר"ג אות ה' על העשרה מכות שעל הים שהיה כתוב בג"י הקב"ה בא עליהם בתרבות ורמח' והיינו הד' והה', נמצא בהגהתו שמוחק תיבה וברמחים ושם בסוף ה' סכות חשיב בג"י מצרים באו באבנים וקלעים אף הקב"ה בא עליהם כמו כן, נמצא בהגהתו שם אות י' במקום ובקלעים ובטרמנטין ונפמ, ובבאורו לאבות פרק ה' משנה ד' ר"ה ועשרה על הים כתב וז"ל הא' שהרעים כו' הד' והה' בתרבות ורמחים כו', המ' הו' כבר ונחלי אש והוא במקום אבנים וקלעים עכ"ל, הרי שבבאורו לאבות הציג סמך כנו"י וכמדוד הרכה ואין להאריך :

ג אשר שמעתי מדרב המופלג דחריף מו' דוב בער נ"י שהו' ס"ס ומ"צ בק"ק לובמין, נידון דמס' סופרים פרק י"ט הלכה ט' בברכת החדש אשר הונה שם בשם הג"ר א"ל ע"ש, אמר לי ששמע מהגאון מוה"ר"ח טוואלאון זצ"ל שהטמא הישנה עיקר וקצה מ"ס נפל שם, וברכה זו סיוסדת עפ"י א"ב ובצ"ל אשר בעגולה (כי סנהדרין היו יושבין כחצי עגולה) גידל דורשיו הודם ולמדם זמנים חדשים טובים ירח כליל לבנה מינה נכונים סודרי עתים פילם צורנו קצי רגעים שבם היקן כו' וכן סוכת בהלכה י"ד שם כנו"י שם נרפס ואמריו אשר בעגולה ד"ל, ותסה סאד על הרב ר"ס הג"ל אך הגהתו שלא ברת וכהלכה, ואין רוח חכמים נודה :

מכל שלשה ראיות הללו אשפום לסראה עיני, כי בהרבה מקומות קרה פה ג"ב ככה, שאילי לא טלדו מדגריא, או אולי הפה שלא כתיקונם כפאת המעתיק, יהי מה, אם כה או כה, בכך חלקי ה' אמרה נפשי, כי כבר ידוע שכל אדם בעוה"ז כחורשיו משלים חקו, מה שקיבל תורה מביני לטולו וחלקו, כי כל אדם קיבל שם חלק תורתו, אשר טיבן לו לברו ולא לזולתו, כמבאר נאלשך על כאו"ל ת"ח שמת אין לו הבורהו, ע"ש, והבנתי א"ע ראשי ורובי לעין הישיב בכל מאמר ומאמר מוה"מסכת לברר וללבן כל דבר' לא לזרות אך להבר, ובחדושי תורה להנבר, ולשום שבעה עינים לראות אם נטחת הגאון יכשר, או הנוכחא הישנה טוב וישר, ולפעמים לפרש איזה דבר עפ"י הגמרא, כשכל ומברא, לקלוע אל המטרה, ועשיתי שני באורים, באר א' נקרא בשם בן אברהם שם פירשתי ובארתי כל דבר בארוכה, ועל נוסחת הג"ר א קראתי בשם שני אליהו: כללי הבאורים הם ששה, ואיך פירושא ויל נכור:

א כל מה שהונה בנה"ג נרפס באותיות מרובעים בשני אליהו, ונארתו שם כראוי מעמו ונימוקו, כהלכתו וזכאון, וגם כל רבדי המהחיל כב"א הכל באותיות מרובקים :

ב אם המצא נאיזה מקומות בש"א תיבת כו' ואח"כ נרשם שם עוד דגהתו, היינו לפי שבאורו תיבות לא הידש כלום,

ג כל מקום שהבאתי בשני אליהו. בה"ל כו' כמבאר בפנים, הוא שהצנתי שם בפנים עפ"י נוסחתו,

ד הגוסת ישן המהולף מאשר בנה"ג הבאתי בש"א, ואם הו"י סמך נמצא בפנים, לא הבאתי עוד בש"א,

ה אם מקצה מהנ"י המהולף כנ"ל נמצא בפנים ומקצה לא נמצא, לא הבאתי בש"א רק המקצה שלא נמצא בפנים,

ו כל מקום שנוסח הגאון נמצא בפנים הצנתי באור ע"ז בבאורו בן אברהם, וכהנתי שם, כן הגיה הג"ר א,

ועל המונ זכר שם בניי, ה"ה החריף ומפורסם מו' אברהם נ"י, שברוב פלפולו חידש כמה דברים טובים, מחוקים וערבים, להעיל לעמו, והדפסתים על שמו, גם בני השנון וחריף מו' מנחם צבי נ"י, שעמל ויגע בכאורי הרבה בכמה ענינים, והמציא כמה פרושים שונים טובים ומהוקנים, לאמת מבחנים, אשר הדפסתים בבאורי בפנים, אך טעם כמות עמדו, להעלים מהם שמו וכבודו, זכרם לטובה אלה שוכן מעתים, אדוני האדונים :

ועתה אני אומר, אם כבאורי ביונתו הסיד אל האמה, אינו צורך להתנצלות כלל, שכבר אמרן, קבל האמת מפי שאמרן ואם לא ביונתו ככלו עכ"פ יתכן שבכמה דברים ביונתו אל מרכי האמה, בכך אתנצל בהתנצלות רבינו בעל הבאר וז"ל בהקדמתו ח"ל, אמר א' מן החכמים, לא תושש המאת על פי שהכיא קצה מן הדברים הנכונים כאשר לא הניע אל הכליתם עכ"ל :

ועל דבריה כת המקנאים אשר יעצמו עיניהם טראות המונ והיופי, ויאהבו אך לתת קלח דיופי, לדבר מרה, ולעוק מרה, וכל דבריהם כריר חלמות, ברוכ הכלים וחלומות, דברי תוהו, ואמרי בוהו, כבר קרמני חכם אחד מחבבי מפגנו בשירו הגמס, והוא

תוסיף חכמה תוסיף שגאָה
תוסיף דעת תוסיף קנאָה
אך הקסיל ובער יִשְׁבוּ שְׁאֵן
בַּחֲשֵׁךְ הַבְּעוּרוֹת כִּבְצֵל רֵעֵן

וה' ישום חלקי בין העוסקים בתורה לשמה וחבני לאריבת ימים ושנים, ואראה עוסקים בתורה כנים וכני כנים, ואיכה לעת השב לב אבות על כנים, אמן סלה

ועל האמת, אלהו כבוד הנוע מוה"מ אברהם זצ"ל